

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Вахнової Альони Петрівни «Формування культури здоров'я учнів старшої школи на уроках фізичної культури» подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Проблема формування культури здоров'я в учнів старшої школи залишається актуальною, тому що, як зазначено в більшості науково-аналітичних праць, присвячених тенденціям становлення і розвитку молоді, загальна структура ціннісного світу молодого покоління та рівень його зацікавленості питаннями здоров'я - усе це основа завтрашнього дня України.

Посилення уваги до проблем формування культури здоров'я дітей, підлітків та молоді зумовлене погіршенням стану здоров'я молодого покоління і негативними демографічними тенденціями в суспільстві за останні 5 років.

Провідні науковці вбачають вирішення цієї проблеми у різних підходах: у компенсації дефіциту рухової активності школярів шляхом підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту та застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій; у формуванні інноваційної культури; у формуванні високого рівня фізичної культури, вміння управляти індивідуальним здоров'ям; у формуванні готовності молоді до самостійних занять фізичними вправами, організації спортивного дозвілля, тощо.

Теоретичний аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури та узагальнення досвіду практиків указують на те, що сьогодні існує низка проблем і суперечностей, зокрема, недостатньо уваги приділяється впливу психоемоційної сфери на стан і ставлення до здоров'я, що є невід'ємним компонентом формування здоров'я особистості і культури здоров'я взагалі. Саме ця проблема у певній мірі знайшла відображення у дисертаційному дослідженні Альони Петрівни.

Ознайомлення зі змістом дисертації та авторефератом дисертантки дає підстави стверджувати, що науково-термінологічний апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання тощо), можна оцінити як чіткий,

кваліфікований і викладений лаконічно матеріал. Структура автореферату дисертації побудована логічно, у відповідності до визначених завдань дослідження.

Проведення дослідження відбувається послідовно: від традиційного обов'язкового аналітичного узагальнення попередніх наукових здобутків, констатації стану розроблення у спеціальній науковій і науково-методичній літературі через систематизацію теоретичних поглядів у розв'язанні даної проблеми до створення своєї методики щодо формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури.

Наукова новизна основних положень і висновків дисертаційної роботи визначена тим, що автором вперше розроблено та обґрунтовано методику формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури, спрямовану на корекцію психоемоційного стану старшокласників з урахуванням гендерного підходу; визначено взаємозв'язок між культурою здоров'я та психоемоційною сферою старшокласників; запропоновано критерії оцінювання сформованості культури здоров'я учнів старшої школи за показниками психоемоційної сфери; удосконалено методичні підходи до формування культури здоров'я учнів на уроках фізичної культури у старшій школі;

набули подальшого розвитку питання мотивації до здоров'я хлопців і дівчат старшої школи, корекції психоемоційного стану та виховання особистісних якостей школярів на уроках фізичної культури.

Дисертаційна робота Альони Петрівни спрямована на розв'язання актуальної проблеми – формування культури здоров'я учнів старшої школи на уроках фізичної культури.

Робота виконана згідно останніх вимог МОН України до дисертацій і має чітку структуру (вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки). Автор чітко сформулювала мету, завдання дослідження, визначила його об'єкт і предмет. Дисертанткою грамотно використаний комплекс методів дослідження, які адекватно

відображають дослідницькі завдання, реалізація яких переконує у досягненні окресленої мети. Повний обсяг дисертації викладений на 299 сторінках, з яких 172 сторінки основного тексту, список використаних літературних джерел складає 248 найменувань. Робота містить 48 таблиць, 23 рисунки та 10 додатків.

У першому розділі «Науково-теоретичний аналіз проблеми формування культури здоров'я учнів старшої школи на уроках фізичної культури» проаналізовано дані науково-методичної літератури з проблеми формування культури здоров'я, вивчено сучасні підходи до формування культури здоров'я в учнів старшого шкільного віку у педагогічній теорії та практиці, визначено роль психотехнічних вправ та ігор у формуванні особистості учнів на уроках фізичної культури. Дисертанткою звертається увага на особливість культури здоров'я школяра як утворення особистості, що виявляється в усвідомленні здоров'я як цінності, мотиваційний теоретичний і практичний готовності до його збереження у духовному, психічному і фізичному аспектах.

На основі системного аналізу архівних матеріалів та науково-методичної літератури Альона Петрівна представила ступінь наукової розробки проблеми дослідження, виокремила її складові, які потребують подальшого наукового вивчення. Вона не лише наводить результати досліджень ряду науковців, але й висуває свої зауваження, думки з приводу того чи іншого твердження авторів.

У другому розділі «Обґрунтування і розроблення методики формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури» розкрито методи та особливості організації дослідження; викладено дані суб'єктивної оцінки здоров'я, результати аналізу ціннісно-мотиваційної орієнтації школярів на здоров'я та його збереження, а також доцільності застосування засобів психотехнічної спрямованості на уроках фізичної культури; розроблено і теоретично обґрунтовано методику формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури, що впливають на психоемоційну сферу особистості.

За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту вивчалися суб'єктивна оцінка здоров'я школярів, особливості мотивації учнівської молоді щодо здоров'я та його збереження. Визначено основні засоби психотехнічної спрямованості в освітньому процесі з фізичної культури старшокласників. Визначено педагогічні умови ефективності навчання психотехнічних вправ та ігор учнів старшої школи на уроках фізичної культури, саме: раціональне планування навчального матеріалу, реалізація індивідуального підходу, виявлення в учнів зацікавленості до психотехнічних вправ та ігор і наявності відповідної мотивації до підвищення знань з культури здоров'я і покращення свого психоемоційного стану. Отримані дані було використано під час обґрунтування експериментальної методики.

У третьому розділі роботи «Визначення ефективності розробленої методики формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури» представлено критерії оцінювання сформованості культури здоров'я учнів старшої школи на уроках фізичної культури за психоемоційною складовою.

Представлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленої методики формування культури здоров'я учнів із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури учнів 10-х класів, здійснено аналіз і узагальнення результатів дослідження.

Для експериментального доведення ефективності авторської методики формування культури здоров'я учнів старшої школи із застосуванням психотехнічних ігор та вправ на уроках фізичної культури дисертанткою використані адекватні методи дослідження і достатня доказова база. Результати педагогічного експерименту узагальнені, всесторонньо проаналізовані і добре унаочнені. Аналіз виконаної дисертаційної роботи свідчить про високий рівень підготовки дисертантки, яка досконало володіє сучасними методами дослідження, творчим підходом до обраної проблеми, що дозволило обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання. Дисертація А. П. Вахнової містить різноплановий і ретельно опрацьований новий теоретичний і практичний матеріал. Усі розділи логічно

взаємопов'язані і являють собою послідовний виклад результатів наукового дослідження. Автореферат відповідає структурі, основним положенням і висновкам дисертації.

Робота оформлена з дотриманням вимог, що ставляться до кандидатських досліджень. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено в 14 публікаціях, 6 з яких надруковано у фахових виданнях України, 1 стаття опублікована у зарубіжному фаховому науковому виданні та 6 публікацій виконано одноосібно.

Водночас дисертаційне дослідження, при загальній позитивній його оцінці містить певні дискусійні моменти, зауваження та побажання, врахування яких сприятиме більш повній та об'єктивній характеристиці його результатів:

1. У підрозділ 1.2 першого розділу, бажано було б розкрити таку компетентність як «Екологічна грамотність та здорове життя». Відповідно до нової навчальної програми з фізичної культури учнів 10 – 11 класів, одним із пріоритетів освітньої системи є створення оптимальних умов для формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів старшої школи, тому дана компетентність безпосередньо впливає і на формування культури здоров'я.

2. У підрозділ 2.1 другого розділу, вказано, що було проведено анкетування серед учнів 14-17 років. Незрозуміло, з якою метою дане анкетування проводилося для учнів основної школи (14-15 років), оскільки тема дисертаційного дослідження стосується учнів старшої школи.

3. У підрозділ 2.2 другого розділу багато уваги приділено мотивації старшокласників до уроків фізичної культури. Проте незрозуміло, яким чином здійснюється вплив на мотивацію учнів старшої школи під час уроків фізичної культури за допомогою психотехнічних ігор та вправ.

4. Важко сприймається експериментальна частина дисертаційного дослідження через велику кількість психодіагностичних тестів. Бажано було б вибрати з них найбільш інформативні, які безпосередньо впливають на

формування культури здоров'я учнів старшої школи через психоемоційну сферу учнів.

5. У підрозділ 2.1 другого розділу та додатках зустрічається неправильне вживання термінології викладачі фізичного виховання замість вчителів фізичної культури, оскільки тема дисертації стосується закладів загальної середньої освіти.

Більшість висловлених зауважень є дискусійними і в цілому не впливають на позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, яке є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має нові наукові обґрунтовані результати, вагоме теоретичне та прикладне значення. Отримані результати в сукупності є вагомими для подальшого розвитку теорії і практики сучасної української освіти.

Дисертаційна робота Вахнової Альони Петрівни на тему: «Формування культури здоров'я учнів старшої школи на уроках фізичної культури» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (п.п. 9, 11, 12) та іншим інструктивним вимогам щодо кандидатських дисертацій, а її автор Вахнова Альона Петрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
старший викладач
кафедри теорії та методики фізичного виховання
факультету фізичного виховання,
спорту та здоров'я Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

Т. А. Бублей

Підпис
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією
НПУ ім. М.П. Драгоманова
Підпис
01. / 10 20 19 р.

*Підпис Бублей Т.А. засвідчує
справ. еск. Бублей Т.А. Драгоманов*